

REGLUR

um hópundanþágu fyrir flokka samninga um sérhæfingu.

1. gr.

Íslenskur texti reglugerðar framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 2658/2000 frá 29. nóvember 2000 um beitingu 3. mgr. 81. gr. sáttmálans gagnvart flokkum samninga um sérhæfingu, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 113/2000 frá 22. desember 2000, skal gilda gagnvart samskonar samningum um sérhæfingu sem falla undir 10. og 12. gr. samkeppnislaga. Þetta á þó ekki við um 7. gr., 8. gr. og 9. gr. reglugerðar (EB) nr. 2658/2000.

Reglugerð nr. 2658/2000 er birt sem fylgiskjal við reglur þessar.

2. gr.

Í reglugerðinni skal „1. mgr. 81. gr. sáttmálans“ lesin sem „10. og 12. gr. samkeppnislaga“ og „3. mgr. 81. gr. sáttmálans“ skal lesin sem „1. mgr. 16. gr. samkeppnislaga“.

Í 1. gr. og 2. gr. reglugerðarinnar komi „reglur“ í stað orðsins „reglugerð“.

3. gr.

Samkeppnisráð getur afturkallað undanþágu þá, sem leiðir af reglum þessum þegar ráðið telur að í einhverju ákveðnu tilviki hafi samningar um sérhæfingu, sem þessar reglur gilda um, áhrif sem eru í ósamræmi við skilyrði 1. mgr. 16. gr. samkeppnislaga, einkum og sér í lagi ef:

a) samningurinn hefur ekki leitt til nægjanlegrar hagræðingar eða neytendur hafa ekki fengið sanngjarna hlutdeild í ávinningnum; eða

b) vörurnar, sem fjallað er um í samningi um sérhæfingu, eru ekki í virkri samkeppni á viðkomandi markaði við vörur sem eru eins eða sem neytendur telja jafngildar að því er lýtur að eiginleikum, verði og áætlaðri notkun.

4. gr.

Reglur þessar eru settar með heimild í 4. mgr. 16. gr. samkeppnislaga og taka gildi við birtingu. Reglur þessar gilda til 31. desember 2010.

Samkeppnisstofnun, 27. febrúar 2002.

Kirstín Flygenring.

Georg Ólafsson.

Fylgiskjal.**REGLUGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR (EB) nr. 2658/2000**

frá 29. nóvember 2000

um beitingu 3. mgr. 81. gr. sáttmálans gagnvart flokkum samninga um sérhæfingu

(Texti sem varðar EES)

FRAMKVÆMDASTJÓRN EVRÓPUBANDALAGANNA
HEFUR,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins,

með hliðsjón af reglugerð ráðsins (EBE) nr. 2821/71 frá 20. desember 1971 um beitingu 3. mgr. 85. gr. sáttmálans gagnvart flokkum samninga, ákvarðana og samstilltra aðgerða ⁽¹⁾, eins og henni var síðast breytt með lögnum um aðild Austurríkis, Finnlands og Svíþjóðar, einkum c-lið 1. mgr. 1. gr.,

að birtum drögum að þessari reglugerð ⁽²⁾,

að höfðu samráði við ráðgjafarnefndina um samkeppnis-hömlur og yfirburðastöðu,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Samkvæmt reglugerð (EBE) nr. 2821/71 er framkvæmdastjórninni heimilt að beita 3. mgr. 81. gr. sáttmálans (áður 3. mgr. 85. gr.), með reglugerð, gagnvart tilteknum flokkum samninga, ákvarðana og samstilltra aðgerða sem falla undir gildissvið 1. mgr. 81. gr. og snúast um sérhæfingu, þ.á.m. nauðsynlegir samningar til að ná fram sérhæfingu.
- 2) Samkvæmt reglugerð (EBE) nr. 2821/71 hefur framkvæmdastjórnin meðal annars samþykkt reglugerð (EBE) nr. 417/85 frá 19. desember 1984 um beitingu 3. mgr. 85. gr. sáttmálans gagnvart flokkum samninga um sérhæfingu ⁽³⁾, eins og henni var síðast breytt með reglugerð (EB) nr. 2236/97 ⁽⁴⁾. Reglugerð (EBE) nr. 417/85 fellur úr gildi 31. desember 2000.
- 3) Ný reglugerð verður að standast þau tvö skilyrði að tryggja skilvirka vernd samkeppni og að veita fyrirtækjum nægilegt réttaröryggi. Þegar unnið er að þessum markmiðum ber að taka mið af því að einfalda þarf stjórnsýslueftirlitið og lagarammann eins og framast er unnt. Þegar um er að ræða samninga um sérhæfingu milli aðila sem ná ekki tilteknum markaðsítökum má almennt reikna með, að því er varðar beitingu 3. mgr. 81. gr., að jákvæð áhrif samninga um sérhæfingu vegi upp á móti neikvæðum áhrifum þeirra á samkeppni.
- 4) Samkvæmt reglugerð (EBE) nr. 2821/71 skal í undanþágureglugerð framkvæmdastjórnarinnar skilgreina þá flokka samninga, ákvarðana og samstilltra aðgerða sem hún tekur til, tilgreina

takmarkanir eða ákvæði sem heimilt er eða óheimilt að setja í samninga og ákvarðanir og vegna samstilltra aðgerða og tilgreina ákvæði, sem á að setja í samninga og ákvarðanir og vegna samstilltra aðgerða, eða önnur skilyrði sem ber að uppfylla.

- 5) Það er við hæfi að leggja niður þá aðferð að telja upp undanþágúákvæði en leggja meiri áherslu á að skilgreina þá flokka samninga sem eru undanþegnir ef tilteknum markaðsítökum hefur ekki verið náð og tilgreina hvaða takmarkanir eða ákvæði mega ekki vera í slíkum samningum. Þetta er í samræmi við nálgun sem byggist á efnahagslegum forsendum og mati á áhrifum samninga á viðeigandi markað.
- 6) Að því er varðar beitingu 3. mgr. 81. gr. með reglugerð er ekki nauðsynlegt að skilgreina þá samninga sem gætu fallið undir 1. mgr. 81. gr. Við mat á einstökum samningum, sem falla undir 1. mgr. 81. gr., ber að taka tillit til ýmissa þátta, einkum gerðar viðkomandi markaðar.
- 7) Veiting hópunanþágu ætti að takmarkast við þá samninga sem telja má nokkuð víst að fullnægi skilyrðum 3. mgr. 81. gr.
- 8) Samningar um sérhæfingu bæta yfirleitt framleiðslu eða dreifingu vara þar eð fyrirtækin, sem í hlut eiga, geta þá einbeitt sér að framleiðslu tiltekinna vara og þar með aukið hagkvæmni og selt vörurnar á lægra verði en ella. Einnig má segja að samningar um sérhæfingu í þjónustustarfsemi séu almennt til bóta. Neytendur fá að líkindum sanngjarnan hlut í þeim ávinningi sem af hlýst, enda sé samkeppni virk.
- 9) Unnt er að ná slíkri hagræðingu hvort sem er með samningum þar sem einn samningsaðila hættir framleiðslu ákveðinna vara eða ákveðinni þjónustustarfsemi og felur hana öðrum („einhliða sérhæfing“), samningum þar sem hver samningsaðili hættir framleiðslu ákveðinna vara eða ákveðinni þjónustustarfsemi og felur hana öðrum („gagnkvæm sérhæfing“) eða samningum þar sem samningsaðilarnir semja um sameiginlega framleiðslu á tilteknum vörum eða að veita tiltekna þjónustu sameiginlega („sameiginleg framleiðsla“).

⁽¹⁾ Stjrið. EB L 285, 29.12.1971, bls. 46.⁽²⁾ Stjrið. EB C 118, 27.4.2000, bls. 3.⁽³⁾ Stjrið. EB L 53, 22.2.1985, bls. 1.⁽⁴⁾ Stjrið. EB L 306, 11.11.1997, bls. 12.

- 10) Þar eð samningar um einhliða sérhæfingu milli fyrirtækja, sem eiga ekki í samkeppni, gætu fallið undir hópundanþágu samkvæmt reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (EBE) nr. 2790/1999 frá 22. desember 1999 um beitingu 3. mgr. 81. gr. sáttmálans gagnvart flokkum lóðréttra samninga og samstilltra aðgerða⁽¹⁾ skal takmarkað beitingu þessarar reglugerðar, að því er varðar samninga um einhliða sérhæfingu, við samninga milli fyrirtækja í samkeppni.
- 11) Rétt er að þessi reglugerð gildi um alla aðra samninga sem fyrirtæki gera sín í milli um skilyrðin fyrir sérhæfingu þeirra í framleiðslu vara og/eða þjónustu. Hópundanþágan ætti einnig að gilda um þau ákvæði í samningum um sérhæfingu sem fjalla ekki um meginmarkmið slíkra samninga en varða beinlínis framkvæmd þeirra og eru forsenda hennar, og um tiltekið fyrirkomulag varðandi kaup og markaðssetningu sem tengist þeim.
- 12) Til að tryggja ávinning af sérhæfingu, án þess að neinn samningsaðilinn detti út af markaðinum á einhverju stigi eftir að framleiðslu lýkur, skal þessi reglugerð því aðeins taka til samninga um einhliða og gagnkvæma sérhæfingu að í þeim séu ákvæði um kaup- og afhendingarskuldbindingar. Þessar skuldbindingar geta varðað einkaumboð.
- 13) Þegar markaðshlutdeild samningsfyrirtækja er ekki umfram 20% má gera ráð fyrir að samningar um sérhæfingu, eins og þeir eru skilgreindir í þessari reglugerð, hafi í för með sér efnahagslegan ávinning sem kemur fram í aukinni hagkvæmni, að því er tekur til stærðar- eða breiddar, og bættri framleiðslutækni og tryggi neytendum sanngjarnan hlut í þeim ávinningi sem af hlýst.
- 14) Ekki ætti í þessari reglugerð að veita undanþágu fyrir samninga sem fela í sér takmarkanir sem eru ekki óhjákvæmileg forsenda þeirra hagstæðu áhrifa sem minnst er á hér að framan. Tilteknar alvarlegar samkeppnishömlur, sem varða verðsamráð gagnvart þriðja aðila, takmörkun á framleiðslu eða sölu og skiptingu markaða eða neytenda, skulu að meginreglu til ekki falla undir hópundanþágu samkvæmt þessari reglugerð, án tillits til markaðshlutdeildar hluteigandi fyrirtækja.
- 15) Takmörkun á markaðshlutdeild, sú staðreynd að tilteknir samningar fá ekki undanþágu og skilyrðin, sem kveðið er á um í þessari reglugerð, eru að jafnaði trygging fyrir því að samningsfyrirtækin geti ekki, með samningum sem falla undir hópundanþágu, útrýmt samkeppni að því er tekur til verulegs hluta þeirra vara eða þjónustu sem um er að ræða.
- 16) Í ákveðnum tilvikum, þar sem samningar, sem falla undir þessa reglugerð, hafa engu að síður áhrif sem samrýmast ekki 3. mgr. 81. gr. sáttmálans, er framkvæmdastjórninni heimilt að fella niður hópundanþágu.

- 17) Til að greiða fyrir gerð samninga um sérhæfingu sem geta haft áhrif á uppbyggingu samningsfyrirtækjanna er rétt að láta reglugerðina gilda í tíu ár.
- 18) Reglugerð þessi hefur ekki áhrif á beitingu 82. gr. sáttmálans.
- 19) Í samræmi við meginregluna um forgang bandalagslaga skal engin ráðstöfun, sem gerð er samkvæmt innlendum lögum, hindra samræmda beitingu samkeppnisreglna á sameiginlega markaðinum né full áhrif þeirra ráðstafana sem samþykktar eru til að framfylgja þessum reglum, þar með talin þessi reglugerð.

SAMÞYKKT REGLUGERÐ ÞESSA:

1. gr.

Undanþága

1. Í samræmi við 3. mgr. 81. gr. sáttmálans og með fyrirvara um ákvæði þessarar reglugerðar er því hér með lýst yfir að 1. mgr. 81. gr. gildir ekki um eftirfarandi samninga sem tvö eða fleiri fyrirtæki (hér á eftir nefnd „samningsaðilar“) gera sín í milli og varða skilyrðin fyrir sérhæfingu þessara fyrirtækja í framleiðslu vara (hér á eftir nefndir „samningar um sérhæfingu“):

- a) einhliða samningar um sérhæfingu en samkvæmt þeim samþykkir einn samningsaðilinn að hætta framleiðslu tiltekinna vara eða láta hjá líða að framleiða þessar vörur og kaupa þær frá fyrirtæki sem hann er í samkeppni við en samkeppnisfyrirtækið samþykkir að framleiða og afhenda þessar vörur; eða
- b) samningar um gagnkvæma sérhæfingu en samkvæmt þeim samþykkja tveir eða fleiri samningsaðilar að hætta eða láta hjá líða að framleiða tilteknar vörur, sem eru mismunandi, og að kaupa þessar vörur frá hinum samningsaðilinum sem samþykkja að afhenda þær; eða
- c) samningar um sameiginlega framleiðslu en samkvæmt þeim samþykkja tveir eða fleiri samningsaðilar að framleiða tilteknar vörur í sameiningu.

Þessi undanþága skal gilda að því marki sem slíkir samningar um sérhæfingu innihalda samkeppnishömlur sem falla undir gildissvið 1. mgr. 81. gr. sáttmálans.

2. Undanþágan, sem kveðið er á um í 1. mgr., gildir einnig um þau ákvæði samninga um sérhæfingu sem fjalla ekki um meginmarkmið slíkra samninga en varða beinlínis framkvæmd þeirra og eru forsenda hennar, svo sem ákvæði um framsal eða notkun hugverkaréttinda.

⁽¹⁾ Stjórn. EB L 336. 29.12.1999, bls. 21.

Fyrsta undirgrein tekur þó ekki til ákvæða sem hafa sama markmið og samkeppnishömlurnar sem eru taldar upp í 1. mgr. 5. gr.

2. gr.

Skilgreiningar

Í þessari reglugerð er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. „samningur“: samningur, ákvörðun samtaka fyrirtækja eða samstilltar aðgerðir;
2. „sammingsfyrirtæki“: fyrirtæki sem eiga aðild að samningi sem og tengd fyrirtæki þeirra;
3. „tengd fyrirtæki“:
 - a) fyrirtæki þar sem sammingsaðili, beint eða óbeint:
 - i) ræður yfir meirihluta atkvæða, eða
 - ii) getur skipað meira en helming fulltrúa í yfirstjórn eða framkvæmdastjórn fyrirtækisins eða hjá aðilum sem koma fram fyrir hönd fyrirtækisins, eða
 - iii) á rétt á að stýra rekstri fyrirtækisins;
 - b) fyrirtæki sem hafa beint eða óbeint einhver þau réttindi eða völd, sem um getur í a-lið, í fyrirtæki sem á aðild að samningnum;
 - c) fyrirtæki þar sem fyrirtæki, sem um getur í b-lið, hefur, beint eða óbeint, þau réttindi eða völd sem talin eru upp í a-lið;
 - d) fyrirtæki þar sem sammingsaðili og eitt eða fleiri fyrirtækjanna, sem eru talin upp í a-, b- eða c-lið, eða þar sem tvö eða fleiri af síðastnefndu fyrirtækjunum, hafa sameiginlega þau réttindi eða völd sem tilgreind eru í a-lið;
 - e) fyrirtæki þar sem þau réttindi og völd, sem eru talin upp í a-lið, eru sameiginlega í höndum:
 - i) sammingsaðila eða tengdra fyrirtækja hvers þeirra sem um getur í a- til d-lið; eða
 - ii) eins eða fleiri sammingsaðila eða eins eða fleiri af tengdum fyrirtækjum þeirra, sem um getur í a- til d-lið, og eins eða fleiri þriðju aðila;
4. „vara“: vara og/eða þjónusta, þar með talið bæði millistigsvörur og/eða -þjónusta og fullunnar vörur og/eða þjónusta, að dreifingar- og leigubjónustu undanskilinni;
5. „framleiðsla“: framleiðsla vara eða veiting þjónustu, þar með talið framleiðsla hjá undirverktaka;
6. „viðkomandi markaður“: viðkomandi vörumarkaður og landfræðilegur markaður fyrir vörur sem falla undir samning um sérhæfingu;
7. „fyrirtæki í samkeppni“: fyrirtæki, sem er virkt á viðkomandi markaði (raunverulegur keppinautur), eða fyrirtæki sem raunsett er að álíta að legði út í nauðsynlegar viðbótarfjárfestingar eða annan

nauðsynlegan aðlögunarkostnað, sem því fylgir að komast inn á viðkomandi markað, til að bregðast við lítilli og varanlegri hækkun á hlutfallslegu verði (mögulegur keppinautur);

8. „skuldbinding um einkasölu“: skuldbinding um að afhenda ekki öðru fyrirtæki í samkeppni en aðila að samningnum vöru sem samningurinn um sérhæfingu tekur til;
9. „skuldbinding um einkakaup“: skuldbinding um að kaupa ekki vöru, sem samningurinn um sérhæfingu tekur til, frá öðrum en sammingsaðilanum sem samþykkir að útvega hana;

3. gr.

Fyrirkomulag á kaupum og markaðssetningu

Undanþágan, sem kveðið er á um í 1. gr., gildir einnig þegar:

- a) aðilar taka á sig skuldbindingu um einkakaup og/eða einkasölu í tengslum við samning um einhliða eða gagnkvæma sérhæfingu eða sameiginlega framleiðslu, eða
- b) aðilarnir selja ekki hver fyrir sig vörurnar sem samningurinn um sérhæfingu tekur til heldur koma sér saman um sameiginlega dreifingu eða, í tengslum við samning um sameiginlega framleiðslu, láta dreifinguna í hendur þriðja aðila, hvort sem um einkadreifingu er að ræða eða ekki, svo fremi þriðji aðilinn er ekki fyrirtæki í samkeppni.

4. gr.

Viðmiðunarmörk fyrir markaðshlutdeild

Undanþágan, sem kveðið er á um í 1. gr., gildir því aðeins að samanlögð markaðshlutdeild sammingsfyrirtækjanna fari ekki yfir 20% af viðkomandi markaði.

5. gr.

Samningar sem undanþágan tekur ekki til

1. Undanþágan, sem kveðið er á um í 1. gr., gildir ekki um samninga sem, beint eða óbeint, einir sér eða ásamt öðrum þáttum sem eru undir stjórn sammingsaðilanna, hafa að markmiði:
 - a) verðsamráð þegar vörur eru seldar til þriðju aðila;
 - b) takmörkun framleiðslu eða sölu; eða
 - c) skipting markaða eða viðskiptavina.
2. Ákvæði 1. mgr. gilda ekki um:
 - a) ákvæði um samþykkt magn vara í tengslum við samninga um einhliða eða gagnkvæma sérhæfingu eða ákvörðun um afköst og umfang framleiðslu í sameiginlegu framleiðslufyrirtæki í tengslum við samninga um sameiginlega framleiðslu;

- b) ákvörðun sölumarkmiða og samráð um verð sem sameiginlegt framleiðslufyrirtæki setur upp gagnvart beinum viðskiptavinum sínum í tengslum við ákvæði b-liðar 3. gr.

6. gr.

Beiting viðmiðunarmarka fyrir markaðshlutdeild

1. Að því er varðar beitingu viðmiðunarmarkanna fyrir markaðshlutdeild, sem kveðið er á um í 4. gr., skulu eftirfarandi reglur gilda:

- a) markaðshlutdeildin skal reiknuð á grundvelli söluandvirðis. Ef upplýsingar um söluandvirði liggja ekki fyrir má nota mat, byggt á öðrum áreiðanlegum markaðsupplýsingum, þar með talið sölumagn á markaði, til að ákvarða markaðshlutdeild hlutaðeigandi fyrirtækis;
- b) markaðshlutdeildin skal reiknuð út á grundvelli gagna frá næstliðnu almanaksári;
- c) markaðshlutdeild fyrirtækjanna, sem um getur í e-lið 3. liðar 2. gr., skal skipt jafnt milli þeirra fyrirtækja sem hafa þau réttindi eða völd sem tilgreind eru í a-lið 3. liðar 2. gr.

2. Ef upphaflega markaðshlutdeildin, sem um getur í 4. gr., er ekki meiri en 20% en eykst eftir það án þess þó að fara yfir 25% gildir undanþágan, sem kveðið er á um í 1. gr., áfram samfellt næstu tvö almanaksár á eftir því ári þegar fyrst var farið yfir 20% markaðshlutdeild.

3. Ef upphaflega markaðshlutdeildin, sem um getur í 4. gr., er ekki meiri en 20% en vex síðan yfir 25% gildir undanþágan, sem kveðið er á um í 1. gr., áfram næsta almanaksár á eftir því ári þegar fyrst var farið yfir 25% markaðshlutdeild.

4. Óheimilt er að sameina ávinning, sem fæst á grundvelli 2. og 3. mgr., þannig að tímabilið verði lengra en tvö almanaksár.

Reglugerð þessi er bindandi í heild sinni og gildir í öllum aðildarríkjunum án frekari lögfestingar.

Gjört í Brussel 29. nóvember 2000.

7. gr.

Niðurfelling

Framkvæmdastjórninni er heimilt að fella niður undanþágu sem veitt er samkvæmt þessari reglugerð, í samræmi við 7. gr. reglugerðar (EBE) nr. 2821/71, komist hún að þeirri niðurstöðu, annaðhvort að eigin frumkvæði eða eftir ábendingu aðildarríkis, einstaklings eða lögpersónu sem hefur lögmætra hagsmuna að gæta, að í tilteknu tilviki hafi samningur, sem fellur undir undanþáguna sem kveðið er á um í 1. gr., engu að síður haft einhver þau áhrif sem samrýmast ekki skilyrðum sem mælt er fyrir um í 3. mgr. 81. gr. sáttmálans, einkum og sér í lagi ef:

- a) samningurinn hefur ekki leitt til nægilegrar hagræðingar eða neytendur hafa ekki fengið sanngjarnan hlut í ávinningnum; eða
- b) vörurnar, sem fjallað er um í samningi um sérhæfingu, þurfa ekki í raun að keppa, á hinum sameiginlega markaði eða verulegum hluta hans, við vörur sem eru eins eða sem neytendur telja jafngildar að því er lýtur að eiginleikum, verði og áætlaðri notkun.

8. gr.

Aðlögunartími

Bann það, sem mælt er fyrir um í 1. mgr. 81. gr. sáttmálans, skal ekki gilda á tímabilinu frá 1. janúar 2001 til 30. júní 2002 að því er varðar samninga sem hafa öðlast gildi 31. desember 2000 og uppfylla ekki skilyrði fyrir undanþágu sem kveðið er á um í þessari reglugerð en sem uppfylla skilyrðin fyrir undanþágu sem kveðið er á um í reglugerð (EBE) nr. 417/85.

9. gr.

Gildistími

Reglugerð þessi öðlast gildi 1. janúar 2001.

Reglugerð þessi falli úr gildi 31. desember 2010.

Fyrir hönd framkvæmdastjórnarinnar,

Mario MONTI

framkvæmdastjóri.